

ADVIES SPEERPUNTEN SVO REGELING

10 OKTOBER 2021

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	3
1 Inleiding	6
2 Verzameling speerpunten	9
3 Analyse speerpunten en advies	14

SAMENVATTING

De subsidieregeling Versterking Omgevingsveiligheid (SVO) is op 1 oktober 2016 in werking getreden. De regeling is onderdeel van het beleid van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) om de omgevingsveiligheid van bedrijven die risicovol zijn voor de omgeving te versterken. De regeling is bedoeld om in het kader van het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid aan te zetten om, in het bijzonder in collectief verband, projecten te initiëren en uit te voeren die bijdragen aan omgevingsveiligheid.

In 2020 is door SPPS in opdracht van IenW een evaluatie uitgevoerd van de SVO regeling¹. De aanbevelingen zijn door het Ministerie in grote lijnen overgenomen, waaronder een advies voor continuering van de regeling. Eén van de aanbevelingen was om vanuit het Ministerie directer te sturen op de beoogde resultaten, onder andere door het benoemen van heldere speerpunten die tot de gewenste bovenwettelijke projectaanvragen leiden. De speerpunten zullen in de nieuwe regeling leidend zijn voor de toekenning van subsidies.

Het Ministerie heeft na overleg met andere partijen SPPS opdracht gegeven een korte verkenning uit te voeren naar mogelijke speerpunten die een meetbaar resultaat opleveren en die op een breed draagvlak kunnen rekenen.

Doelstelling verkenning

Het doel van deze verkenning is om tot gedragen, herkenbare en meetbare speerpunten te komen en tevens de haalbaarheid te onderzoeken van de nieuwe focus ten aanzien van de stand der techniek. Als resultaat van deze verkenning zijn speerpunten met die nieuwe focus verzameld. Een subdoel van deze verkenning is het vergroten van de bekendheid van de SVO regeling onder potentiële indieners.

Resultaat algemeen

De speerpunten moeten in essentie leiden tot *best practices* of *tools* die met andere partijen worden gedeeld op bijvoorbeeld websites van de deelnemende partijen. Tevens adviseren we om maximaal vier speerpunten op te nemen. Gezien het beperkte budget van de regeling levert focus op enkele speerpunten naar verwachting een beter resultaat. Als het speerpunt positieve resultaten oplevert dan kan het speerpunt ook in het volgende jaar opgenomen worden (uiteraard alleen als de regeling wordt gecontinueerd). Periodiek, bijvoorbeeld tweejaarlijks, moet bezien worden of nieuwe speerpunten wenselijk zijn of bestaande speerpunten aanpassing behoeven.

Voorstel voor speerpunten

Op basis van deze algemene uitgangspunten stellen we voor de volgende speerpunten voor de SVO regeling 2022 centraal te stellen:

1. Cybersecurity op niveau industrieel cluster

Cybersecurity binnen een industrieel cluster en onderlinge risico's van de installaties en processen benoemen.

Er worden al veel initiatieven ondernomen om de risico's van cybercrime te identificeren en aan te pakken. Dit gebeurt veelal op concernniveau van individuele bedrijven. Dit

¹ Rapport Evaluatie SVO, SPPS Consultants BV, 5 oktober 2020

speerpunt beoogt samenwerking binnen (delen van) industriële clusters en in de keten te bevorderen, zodat onderlinge risico's, en het mitigeren daarvan, op de agenda komen. Een cybercrime bij één bedrijf kan immers veel gevolgen hebben voor de gehele logistieke-, technische- en productieketen.

2. Nieuwe stoffen /processen in bestaande installaties

Identificeren onbekende risico's van gebruik van nieuwe stoffen en/of processen (in "oude" installaties):

- beschrijf en onderken de onderlinge risico's;
- toets "*Fit-for-purpose*" in relatie tot nieuwe stoffen en/of processen;
- benoem en beoordeel criteria voor het bepalen van de levensduur van de installatie.

Dit speerpunt heeft als doel om risico's te identificeren en op te lossen voor toepassingen van nieuwe stoffen, *fuel* en/of procestechnieken. Dit heeft veelal betrekking op toepassingen in bestaande installaties die daarvoor oorspronkelijk niet zijn ontworpen. Het speerpunt moet leiden tot *best practices* en/of *tools* die de aanpassingen kunnen begeleiden, levensduur van installaties verlengen, aanpassingen die externe en interne veiligheidsrisico's reduceren, monitoring verbeteren en prestaties van de intrinsieke veiligheid van installaties verhogen, mede door de kennis te delen.

3. Organiseer *Governance* voor industriële clusters of delen ervan ten aanzien van transparantie die (omgevings)veiligheid versterken/verbeteren, het beter identificeren van de onderlinge risico's tussen bedrijven en verbeterde communicatie met de omgeving dat het veiligheidsgevoel van omwonenden versterkt.

Organiseer de *Governance* bij (delen van) industriële clusters, deel met elkaar de ongewone voorvallen en incidenten en leer daarvan, stel verbeterplannen op, verzamel *best practices* en *tools* voor uitwisseling van gegevens, geef inzicht in elkaars risico's en maatregelen, breng de effecten van de energietransitie in kaart en verbeter de communicatie met de omgeving en omliggende bedrijven (in lijn met artikel 8 Brzo). Dit speerpunt streeft naar de organisatie van het onderling delen en identificeren van risico's tussen bedrijven onderling, mede in relatie tot de omgeving. Er wordt al jaren gesproken over het leren van incidenten, het delen van "near-misses", etc. Dit speerpunt wil daar een versnelling in aanbrengen door concreet aan de slag te gaan binnen (een deel van een) industrieel cluster. Het resultaat moet een operationele samenwerking zijn tussen bedrijven, met gezamenlijke actieplannen om risico's te verlagen. Daarnaast is het van belang om te komen tot een continue, actieve en transparante communicatie en dialoog met de omgeving.

4. Aanscherping BBT en energiebesparing in combinatie met groot onderhoud

Momenten van groot onderhoud bij industriële installaties combineren met een aanscherping van Best Bestaande Technieken (BBT) door de overheid, onder andere met betrekking tot emissies, veiligheid en terugdringen ZZS. Indien groot onderhoud plaatsvindt bij een bedrijf wordt dat veelal bij het bevoegde gezag aangekondigd met een mededeling over het doel van het onderhoud, de te treffen maatregelen en de tijdsplanning. Dit speerpunt beoogt het moment van groot onderhoud aan te grijpen om

met het bevoegde gezag in gesprek te gaan. Onderdeel van het gesprek is om na te gaan welke eventuele BBT-maatregelen in de nabije toekomst geïmplementeerd gaan worden. Deze mogelijke maatregelen hebben betrekking op milieu-en veiligheid gerelateerde maatregelen, door bijvoorbeeld het verkleinen van de externe veiligheidscontouren. Deze aanpak leidt, indien succesvol, tot afspraken over toekomstvast investeringen waardoor een duurzame (economische) bedrijfsvoering ook op de langere termijn beter gegarandeerd is.

1 INLEIDING

Aanleiding

De subsidieregeling Versterking Omgevingsveiligheid (SVO) is op 1 oktober 2016 in werking getreden. De regeling is onderdeel van het beleid van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) om de omgevingsveiligheid van bedrijven die risicovol zijn voor de omgeving te versterken. Dat beleid bestaat uit instrumenten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en daarnaast uit het stimuleren van bedrijven om invulling te geven aan de eigen verantwoordelijkheid voor veiligheid voor de omgeving. De regeling is bedoeld om in het kader van het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid aan te zetten om, in het bijzonder in collectief verband, projecten te initiëren en uit te voeren die bijdragen aan omgevingsveiligheid. In 2020 is door SPPS een evaluatie uitgevoerd van de SVO regeling². De aanbevelingen zijn door het Ministerie in grote lijnen overgenomen, waaronder het advies om de regeling te continueren. Eén van de aanbevelingen was om vanuit het Ministerie directer te sturen op de beoogde resultaten, onder andere door het benoemen van heldere speerpunten die tot de gewenste bovenwettelijke projectaanvragen leiden. De speerpunten zullen in de nieuwe regeling leidend zijn voor de toekenning van subsidies.

Het Ministerie heeft na overleg met andere partijen SPPS opdracht gegeven een korte verkenning uit te voeren naar mogelijke speerpunten die een meetbaar resultaat opleveren en die op een breed draagvlak kunnen rekenen.

Doelstelling verkenning

Het doel van deze verkenning is om tot gedragen, herkenbare en meetbare speerpunten te komen en tevens de haalbaarheid te onderzoeken van de nieuwe focus ten aanzien van de stand der techniek. Als resultaat van deze verkenning zijn speerpunten met die nieuwe focus verzameld. Een subdoel van de verkenning is het vergroten van de bekendheid van de SVO regeling onder potentiële indieners.

Speerpunten

De volgende definitie is van toepassing, zoals opgenomen in de concept Subsidieregeling versterking omgevingsveiligheid industriële activiteiten 2022-2027:

Een speerpunt is een door de Minister vastgesteld actueel onderwerp ter versterking van de omgevingsveiligheid gericht op specifieke invulling van de thema's genoemd in artikel 3, eerste lid van de Subsidieregeling.

Werkwijze

Om tot speerpunten te komen die op draagvlak van de stakeholders kunnen rekenen zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- *Beschrijving speerpunten*

Eerder gehanteerde thema's waren Veiligheidscultuur, Ketenverantwoordelijkheid en Veilige bedrijventerreinen en clusters.

² Rapport Evaluatie SVO, SPPS Consultants BV, 5 oktober 2020

Uit de SPPS evaluatie is onder andere gebleken dat deze thema's onvoldoende sturend waren op de diversiteit en de concreetheid van de eindresultaten. In andere woorden: teveel dezelfde Safety Deals (SD) in vooral training en opleiding door te weinig verschillende partijen. Tevens heeft de staatssecretaris aangegeven dat een nieuwe focus op het doel van de regeling moet worden aangebracht: "om in de praktijk tot bovenwettelijke *best practices* te komen die mogelijk, indien geschikt en in de praktijk positief getoetst, tot nieuwe stand der techniek (BBT) ook in wettelijke zin kunnen leiden". Ten slotte is het van belang dat de SVO regeling een bredere bekendheid krijgt onder de verschillende doelgroepen.

- *Speerpunten 2021/2022 verzamelen*

Om tot een groslijst van onderwerpen te komen die te vertalen zijn naar speerpunten, is de volgende werkwijze gevolgd:

- De inventarisatie voor potentiële SD's die enkele jaren geleden is uitgevoerd is bestudeerd met het doel om te kijken of er ideeën die destijds niet zijn opgepakt nu wel haalbaar zouden kunnen zijn;
- Door het Ministerie van IenW zijn de speerpunten communicatie (transparantie) naar de omgeving (binnen bedrijfsterrein en naar omwonenden/omliggende bedrijven) en het verkleinen van onderlinge risico's tussen bedrijven door samenwerking aangedragen;
- Er is een "rondje langs de velden" gedaan bij de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO), Stichting Veiligheid Voorop (SVV), brancheverenigingen, enkele uitvoerders van projecten in de laatste jaren en een aantal nieuwe contacten, bijvoorbeeld het Havenbedrijf Rotterdam en de ondernemersvereniging ORAM van Amsterdam. Dit heeft geleid tot een uitbreiding van de groslijst van mogelijke speerpunten en heeft tot een grotere bekendheid geleid van de SVO-regeling. Ook is getracht in contact te komen met enkele overheidsorganisaties, maar met een bescheiden resultaat;
- SPPS heeft het eigen netwerk, bestaande uit (oud) medewerkers van de chemische industrie en (oud) medewerkers van de overheid, geraadpleegd. Dat heeft een aantal potentiële speerpunten opgeleverd;
- Het bijwonen van één van de twee workshops van RVO en het Ministerie van IenW over de consultatie van de nieuwe SVO regeling waar de aanpassingen van de regeling zijn besproken. Bij deze workshop is ook uitvoerig ingegaan op de onderwerpen die leven bij de aanwezigen en tot welke speerpunten dit zou kunnen leiden.

- *Van groslijst naar shortlist*

- De groslijst is vervolgens aan de contactpersonen toegestuurd met het verzoek hierop te reflecteren. Daarop is een groot aantal reacties gekomen die zijn beschreven in hoofdstuk 2.
- SPPS heeft vervolgens een analyse gedaan van de meest haalbare en vernieuwende speerpunten.

- *Omschrijving van de speerpunten en criteria*
 - De speerpunten zijn vervolgens naast de concept regeling gelegd. De beoogde nieuwe aanvragen moeten immers wel door de (juridische) screening komen van RVO.
 - Voorgestelde speerpunten die ver naar de toekomst waren gericht zijn meer naar het hier en nu vertaald. Hiermee kunnen projecten na afronding concreter bijdragen aan verbetering van de omgevingsveiligheid.
- *De speerpunten zijn besproken in een door RVO/IenW georganiseerde workshop (gehouden op 31 augustus 2021).*
 - De speerpunten zijn besproken met het verzoek aan de deelnemers om een "top-3" toe te sturen. Daar hebben vier deelnemers gebruik van gemaakt.

2 VERZAMELING SPEERPUNTEN

2.1 BETROKKEN PARTIJEN

De uitnodiging om inbreng te leveren is naar een groot aantal contacten verstuurd, waaronder een aantal overheidsinstanties. Het aantal "spontane" reacties van de benaderde contacten was over het algemeen beperkt.

De overheidspartijen reageerden over het algemeen afwijzend vanwege de rol als toezichthouder. Voor innovatieve bovenwettelijke maatregelen en *best practices* acht men zich niet de aangewezen partij. Eén omgevingsdienst heeft wel een inbreng geleverd. Van enkele contacten is de reactie ontvangen dat men niet op de hoogte was van de SVO regeling, maar wel interesse heeft in de resultaten van deze verkenning en het vervolg.

Bij de inventarisatie naar speerpunten zijn de volgende partijen en experts actief betrokken geweest:

- Stichting Veiligheid Voorop (SVV);
- Safety Delta Nederland (SDN);
- Vereniging Nederlandse Chemische Industrie (VNCI);
- Havenbedrijf Rotterdam;
- Ondernemers Vereniging Amsterdam (ORAM);
- Chemgroep BV;
- Noordelijke Productiviteits Alliantie (NPAL);
- Omgevingsdienst Midden-West Brabant (OMWB);
- SPPS experts.

2.2 GROSLIJST

Ter voorbereiding op de gesprekken is de volgende groslijst gebruikt die is samengesteld op basis van eerdere "Safety Deals ideeën", aangevuld door de experts die door SPPS zijn benaderd om een inbreng te leveren.

A. Digitalisering

- a. Meer halen uit data: Anders denken richting *real time safety*. Meer toepassing van sensoren, pro-actiever denken. Wel belangrijk dat het delen van data veilig gebeurt, anders komt het niet van de grond. Suggestie is gedaan om een pilot in te richten om hier ervaring mee op te doen.
- b. Gebruik *Artificial Intelligence* en algoritmen voor bijvoorbeeld het herkennen van onveilige situaties/handelingen en voor het voorspellen van incidenten.
- c. Incident analyses met behulp van gestandaardiseerde onderzoeksmethoden.
- d. Preventief onderhoud met behulp van *incident records*, op zoek naar verborgen patronen.
- e. Sentiment analyse.
- f. Veiligheid als onderdeel van bedrijfsmanagementsystemen zoals SAP.

- g. Verhogen van veiligheidsbewustzijn door middel van *gamification* op het gebied van gezondheid en veiligheid.
- h. Openbaar register van gekeurde installaties (oude SD), geen vervolg gekregen.
- i. Coördinatie audits binnen bedrijven (oude SD), geen vervolg gekregen.
- j. Gebruik eNose data voor analyses veiligheid (oude SD), wel vervolg gekregen in sommige industriële clusters in binnen- en buitenland.

B. Onbekende risico's

- a. Biodiesel en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).
- b. Chemisch recyclen.
- c. Groene waterstof, domino systeemeffecten binnen joint infrastructuur.
- d. Cyber security.
- e. Klimaat adaptatie (neerslag, droogte, temperatuur).
- f. Integriteit van de assets (hardware): conditie van de assets, assetmanagement, *Corrosion Under Isolation* (CUI), inzet nieuwe grondstoffen (waterstof, pyrolyse-olie, biomassa) in bestaande assets.
- g. Verdwijnen van kennis doordat in de komende jaren veel medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd bereiken.
- h. Schaarste aan arbeidskrachten en in toenemende mate medewerkers uit andere landen (taal- en cultuurproblemen).

C. Realtime proces-control: zicht op het proces

- a. *Ageing* (overheid vindt de installaties oud) versus verjonging (bedrijven vinden dat de installaties voortdurend worden verjongd). Stel begrip "conditie" centraal in plaats van leeftijd van de installaties. Dat kan onder andere door "Meerlaags Meten en Detecteren" in systemen (bijvoorbeeld *proces control*), op systemen (bijvoorbeeld *asset integrity*, COI), rondom systemen (bijvoorbeeld lekdetectie), in ruimte/omgeving (bijvoorbeeld *wearables*) en in milieu (bijvoorbeeld meetnetten en eNoses). Er is al het een en ander ontwikkeld en die ontwikkeling gaat nog verder; begin maar met alles in kaart brengen. Ander aspect wat met dit onderwerp duidelijk gemaakt kan worden wanneer een "oude" installatie niet meer te "verjongen" is omdat het proces zelf verouderd is en niet meer aan de stand der techniek voldoet.
- b. *Fit for purpose*: gap analyse tussen verleden en nu; bestaat er een "voltooid leven" van installaties? Meestal is het verkoop van de installaties of zelfs export naar het buitenland waar minder strenge eisen gelden. Zouden bedrijven en overheid samen tot criteria kunnen komen?
- c. Real Time Risk Assessment door 24/7 zicht op het proces te hebben. Proces van statisch/beschrijvend (reactief, achteraf verklarend) naar dynamisch/voorspellend (proactief en sturend).

D. Safe by design

- a. Safety direct bij ontwerp betrekken; bijvoorbeeld bij het ontwerp van een nieuwe bio-kerosine fabriek.
- b. *Just culture*. Just Culture & Leiderschap: nieuw leiderschap, inclusief de nieuwe (post-COVID) werkelijkheid, sociale veiligheid en veilige werk- en leeromgeving.

Sommige reacties geven aan dat het niet gaat werken, de industrie is niet te vergelijken met de vliegtuigindustrie.

- c. Opzetten Hazop systeem om installaties ook veilig te houden bij onderhoud en modificaties.

E. Samenwerking overheid en bedrijven

- a. Verlagen risico's van *shutdowns* door benoemen onderliggende risico's en ontwikkeling *best practices* daarvoor.
- b. Gebruik *shutdowns* om eventueel BBT+ maatregelen door te voeren. Tegenprestatie is bijvoorbeeld vijf jaar geen aanscherpingen vergunning of het gebruiken van een kleinere veiligheidscontour. Integrale benadering vooraf van Inspectie SZW, Brandweer en Wabo bevoegd gezag. Vereist samenwerking tussen bedrijf en instanties, maar kan veel problemen voorkomen en op termijn kosten besparen.
- c. Organiseer creatieve sessies ("*deep dives*") voor identificatie risico's, overheid mag participeren, duur ongeveer 2 dagen.
- d. Veiligheidsmanagement bij operationeel management: vertaal wetgeving in Jip en Janneke taal voor medewerkers van de bedrijven en omgeving, betrek daarbij de brancheorganisaties.
- e. Follow up Port Safety Index (oude SD). De ILT heeft wel een rapport over de haven gemaakt, maar er is geen opvolging aan gegeven.
- f. Verzamelpunt *best practices* (oude SD). Heeft geen opvolging gehad.

F. Communicatie met de omgeving

- a. Burgerinspecties.
- b. Bepalen risicoperceptie van industriële burens en omwonenden. Versnellen van innovatie, inclusief participatie in het kader van de nieuwe Omgevingswet, zoals met burgers/omwonenden, maatschappij en andere stakeholders (link met Kennis en Innovatie Agenda Maatschappelijk Verdienvermogen). Het organiseren van de *governance* zou moeten zorgen voor een meer continue aanpak in plaats van een serie "puntgebeurtenissen".
- c. *Best practices* delen tussen nabijgelegen bedrijven en omgeving (oude SD). Zou wellicht in een andere vorm een plek kunnen krijgen.

G. Veiligheidscultuur

- a. Cultuuronderzoek door (zeer) ervaren mensen uit de chemie; deze experts kunnen zwakke plekken snel en scherp identificeren.
- b. Behoud de kennis binnen bedrijven (en overheid).
- c. Ontwikkel "makelaar" of "uitzendbureau" voor vrije veiligheidskundigen.
- d. Ontwikkel "code Tabaksblatt" voor chemische industrie, met name van belang bij overnames in relatie tot toenemende invloed van *private equity*.
- e. Cultuur/bewustzijn (software): nieuwe vormen/online opleidingen (bijvoorbeeld doorontwikkeling Seveso Topleadership, simulator, games), kennisontwikkeling en kennisbehoud, verhogen van veiligheidsbewustzijn door middel van *gamification* op het gebied van gezondheid en veiligheid en lerende organisaties.

2.3 INBRENG VAN PARTIJEN

Aanvullend op de groslijst, en deels overlappend maar met veelal een andere woordkeuze, zijn de volgende potentiële speerpunten door diverse partijen ingebracht:

1. *Veilige energie-transitie*
Niet alleen voor de eindsituatie, maar met name de diverse ontwerp- en bouwprocessen. Thans ontbreekt een veiligheids- en milieukader. Ook de omgevingsmanagement-kant is meestal onderbelicht.
2. *Vernieuwend toezicht intern en extern*
Innovatie vraagt ook om andere houding ten opzichte van toezicht, anders loopt de innovatie vertraging op. De regelreflex moet worden doorbroken. De “schuurvlakken” in kaart brengen. Vernieuwend Inspectie & Toezicht (incl. zelfregulering en transitie naar risico-, horizontaal- en/of data-gestuurde inspectie/toezicht).
3. *Best practices implementeren*
Er is veel aandacht voor *best practices*, maar indien de economie en techniek onvoldoende aandacht krijgen is implementatie complex en gaat traag. Samenwerking tussen omgevingsdiensten en een initiatiefnemer van een SVO-project is hier mogelijk een goede oplossing, te organiseren rondom enkele concrete *best practices*. Wat zijn de hobbels die overwonnen moeten worden om tot implementatie over te gaan (techniek, geld, regelgeving, toezicht, schaal, keten, etc.)?
4. *Ketenverantwoordelijkheid*
De ketenverantwoordelijkheid centraal stellen, inclusief maatschappelijke zekerstelling en verbinding. Stel aantal belangrijke ontwikkelingen centraal, zoals waterstof en ga met dit thema in de keten aan de slag. Hebben we voldoende zicht op het probleem? Is de data-voorziening op orde? Zijn de juiste partijen betrokken?
5. *Zelfbeoordeling*
Door complexiteit in kaart te brengen, bijvoorbeeld als gevolg van automatisering, Industrie 4.0, robotisering, ketensamenwerking en ‘domino-effecten’ in dynamische systemen.
6. *Leren van Incidenten*
Door *Deep Learning from Incidents* (als vervolg op leren van eigen incidenten).
7. *Metten van Veiligheidsprestaties*
 - a. Doorontwikkeling Staat van de Veiligheid.
 - b. Benchmarking veiligheidsprestaties.
8. *Duurzame inzetbaarheid medewerkers*
 - a. Ontwikkelen van online gezondheids- en veiligheidstrainingen.

- b. Introduceren van gezondheids- en veiligheidsopleidingsplannen.
- c. Aandacht voor psychosociale belasting van de medewerkers.

9. *VGM in de keten*

De door NPAL ontwikkelde Methodiek Veilige Plant uitrollen met andere Regionale Veiligheids Netwerken: verbeteren afstemming tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.

3 ANALYSE SPEERPUNTEN EN ADVIES

3.1 ALGEMEEN

Uit een nadere analyse van de groslijst en de aanvullende suggesties blijkt het volgende:

- a. Een groot aantal suggesties zijn terugkerende onderwerpen, zoals opleidingen, cultuurstudies en assetmanagement. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat deze onderwerpen geen waarde hebben, maar deze kunnen ook niet direct als vernieuwend worden beschouwd. Initiatiefnemers kunnen overigens nog steeds aanvragen rondom deze onderwerpen doen, voor zover de aanvraag voldoet aan de eisen van de SVO regeling en budget beschikbaar is.
- b. Er is een aantal potentiële speerpunten die door veel deelnemers zijn genoemd, waaruit in elk geval de conclusie getrokken kan worden dat er op deze vlakken interesse bestaat en die op relatief korte termijn tot concrete resultaten kunnen leiden. Dat zijn de volgende onderwerpen:
 - 'digitalisering', zoals big data-analyse (incl. ontwikkelen logaritmen) van allerlei type datagegevens (incidentanalyses, onderhoudsdata, veiligheidsdata etc.), Artificial Intelligence en ontwikkelen/inzet van sensoren;
 - Opkomende risico's in relatie tot veiligheid, zoals risico's gerelateerd aan energietransitie/klimaatverandering;
 - Cybersecurity is vaak genoemd als één van de belangrijkste nieuwe speerpunten om gezamenlijk, bijvoorbeeld binnen een industrieel cluster, op te pakken;
 - Integriteit van de assets (hardware): conditie van de assets, assetmanagement en inzet nieuwe grondstoffen (waterstof, methanol, pyrolyse-olie, biomassa, mengsels van stoffen, hergebruik van stoffen) in bestaande assets;
 - Veiligheid in de keten: samenwerken opdrachtgever (*asset-owner*)/opdrachtnemer (*contractors*) aan een veilige plant.
- c. De door het Ministerie van IenW genoemde potentiële speerpunten zijn door partijen niet genoemd maar wel van belang om in de SVO regeling 2021 op te nemen. Het gaat dan om transparantie naar de omgeving en communicatie (binnen bedrijfsterrein en naar omwonenden/omliggende bedrijven) en het verkleinen van onderlinge risico's tussen bedrijven door *governance* voor een betere samenwerking tussen de bedrijven en leren van elkaar;
- d. De door SPPS experts verzamelde potentiële speerpunten zijn door partijen meestal niet genoemd. Het gaat dan bijvoorbeeld om "momenten van groot onderhoud combineren met aanscherping BBT en andere bovenwettelijke verbeteringen van de externe veiligheidssituatie". De reden kan zijn dat een dergelijke benadering te "bedreigend" is voor de industrie.

3.2 VOORSTEL VOOR SPEERPUNTEN

De speerpunten moeten in essentie leiden tot *best practices* of *tools* die met andere partijen worden gedeeld op bijvoorbeeld websites van de deelnemende partijen. De focus moet daarbij liggen op korte termijn resultaten en het vermijden van al te abstracte vergezichten. Tevens adviseren we om maximaal vier speerpunten op te nemen. Gezien het beperkte budget levert focus op enkele speerpunten naar verwachting een beter resultaat. Als het speerpunt positieve resultaten oplevert dan kan het speerpunt ook in het volgende jaar opgenomen worden (uiteraard alleen als de regeling wordt gecontinueerd).

Op basis van deze algemene uitgangspunten stellen we voor de volgende speerpunten voor de SVO regeling 2022 centraal te stellen:

1. Cybersecurity voor industriële clusters

Cybersecurity binnen een industrieel cluster en onderlinge risico's van de installaties en processen benoemen.

Er worden al veel initiatieven ondernomen om de risico's van cybercrime te identificeren en aan te pakken. Dit gebeurt veelal op concernniveau van individuele bedrijven. Dit speerpunt beoogt samenwerking binnen (delen van) industriële clusters te bevorderen, zodat onderlinge risico's, en het mitigeren daarvan, op de agenda komen. Een cybercrime bij één bedrijf kan immers veel gevolgen hebben voor de logistieke-, technische en/of productieketen.

2. Nieuwe stoffen in bestaande installaties

Identificeren onbekende risico's van gebruik van nieuwe stoffen en/of processen (in "oude" installaties):

- a. beschrijf en onderken de onderlinge risico's
- b. toets "*Fit-for purpose*" in relatie tot nieuwe stoffen
- c. benoem en beoordeel criteria voor het bepalen van de levensduur van de installatie.

Dit speerpunt heeft als doel om risico's te identificeren en op te lossen voor toepassingen van nieuwe stoffen, fuel en/of procestechnieken. Dit heeft veelal betrekking op toepassingen in bestaande installaties die daarvoor oorspronkelijk niet zijn ontworpen. Het speerpunt moet leiden tot *best practices* en *tools* die de aanpassingen kunnen begeleiden, mede door de kennis te delen.

3. Organiseer **Governance** voor industriële clusters of delen ervan ten aanzien van transparantie die (omgevings)veiligheid versterken/verbeteren, het beter identificeren van de onderlinge risico's tussen bedrijven en verbeterde communicatie met de omgeving dat het veiligheidsgevoel van omwonenden versterkt.

Het ministerie heeft aangegeven dat het verbeteren van de veiligheid binnen industriële clusters meer aandacht behoeft. Er is sprake van cumulatie van risico's binnen industriële

clusters maar ook is hier gelijktijdig meer kennis, ervaring en slagkracht aanwezig. Door een gezamenlijke inzet zouden deze clusters de omgevingsveiligheid aanzienlijk kunnen versterken. De verantwoordelijkheid is nu gedeeld en versnipperd. Daarom is het voorstel dat er een meer continue gebiedsregie wordt toegepast in plaats van het uitvoeren van een aantal geïsoleerde en kortlopende activiteiten. Daarnaast is het van belang om te komen tot een continue, actieve en transparante communicatie en dialoog met de omgeving.

Organiseer de *Governance* bij (delen van) industriële clusters, deel met elkaar de ongewone voorvallen en incidenten en leer daarvan, stel verbeterplannen op, verzamel *best practices* en *tools* voor uitwisseling van gegevens, geef inzicht in elkaars risico's en maatregelen, breng de effecten van de energietransitie in kaart en verbeteren de communicatie met de omgeving en omliggende bedrijven (in lijn met artikel 8 Brzo). Dit speerpunt streeft naar de organisatie van het onderling delen en identificeren van risico's tussen bedrijven onderling, mede in relatie tot de omgeving. Er wordt al jaren gesproken over het leren van incidenten, het delen van "near-misses", etc. Dit speerpunt wil daar een versnelling in aanbrengen door concreet aan de slag te gaan binnen (een deel van een) industrieel cluster. Het resultaat moet een operationele samenwerking zijn tussen bedrijven, met gezamenlijke actieplannen om risico's te verlagen.

4. Aanscherping BBT en verbetering van de externe veiligheidssituatie in combinatie met groot onderhoud

Momenten van groot onderhoud bij industriële installaties combineren met aanscherping van BBT door de overheid, onder andere met betrekking tot emissies, veiligheid en terugdringen ZZS. Dit speerpunt kreeg niet veel bijval van de deelnemende partijen, maar het is van belang dat de SVO-regeling prikkelt en tot innovatie leidt. Vandaar het voorstel om dit speerpunt wel op te nemen.

Indien groot onderhoud plaatsvindt bij een bedrijf wordt dat veelal bij het bevoegde gezag aangekondigd met een mededeling over het doel van het onderhoud, de te treffen maatregelen en de tijdsplanning. Dit speerpunt beoogt het moment van groot onderhoud aan te grijpen om met het bevoegde gezag in gesprek te gaan. Onderdeel van het gesprek is om na te gaan welke eventuele BBT-maatregelen in de nabije toekomst geïmplementeerd gaan worden. Het gaat daarbij om milieu- en veiligheid gerelateerde maatregelen, zoals het verkleinen van de externe veiligheidscontouren maar bijvoorbeeld ook om energiebesparingsmaatregelen. Deze aanpak leidt, indien succesvol, tot afspraken over toekomstvast investeringen waardoor een duurzame (economische) bedrijfsvoering ook op de langere termijn beter gegarandeerd is. Tevens is het een mogelijkheid voor het bevoegd gezag om scherper te vergunnen conform het Rijksbeleid.

Toetsingscriteria

Aanvullend op de toetsingscriteria die in de SVO-regeling zijn genoemd, zouden de volgende criteria leidend moeten zijn voor prioritering in de toekenning:

- Richt de aanvraag zich op bovenwettelijke maatregelen/aanpakken?
- Agendeert de aanvraag een vraagstuk of richt het zich op een concrete oplossing, bij voorkeur op de korte termijn?

- Het resultaat leidt tot concrete maatregelen, *tools* en/of *best practices* die breed toepasbaar zijn en openbaar gepubliceerd;
- Is er sprake van een omgevingsgerichte aanpak? Deze hebben de voorkeur, zeker in relatie tot de komst van de Omgevingswet;
- Is samenwerking met de overheid mogelijk en wenselijk? Dan daar ook op inzetten bij de aanvraag.

3.3 TOETS MET CONCEPT SUBSIDIEREGELING

In artikel 3, lid 2, staat dat de Minister één of meer speerpunten kan vaststellen. In deze notitie zijn er vier genoemd, maar deze vallen onder één bovenliggend algemeen thema: verbeteren onderlinge samenwerking en werken aan concrete toepassingen. Dit is derhalve in lijn met de regeling.

Artikel 3. Thema's en speerpunten

1. De Minister kan op aanvraag subsidie verstrekken voor de uitvoering van projecten die beogen het in artikel 2 genoemde doel te bereiken en die betrekking hebben op een of meer van de volgende thema's:
 - a. veiligheidscultuur;
 - b. ketenverantwoordelijkheid;
 - c. duurzaam assetmanagement;
 - d. transparante sector;
 - e. veilige bedrijventerreinen en veilige clusters;
 - f. hoogwaardige kennis.
2. De Minister kan jaarlijks **één of meerdere speerpunten vaststellen** waaraan invulling wordt gegeven in de in het eerste lid genoemde projecten. De Minister maakt het speerpunt en de daarvoor geldende criteria bekend in de Staatscourant voor aanvang van het kalenderjaar waarvoor het wordt vastgesteld.

In artikel 12 zijn de beoordelingscriteria opgenomen. Bij de voorgestelde speerpunten is een aantal aanvullen toetscriteria opgenomen die de gewenste resultaten scherper definiëren. Voorgesteld wordt deze toetsingscriteria op te nemen in de nieuwe regeling, zodat aanvragers weten waar men aan moet voldoen.

Artikel 12. Beoordelingscriteria

1. Een project a, project b en project c voldoen in ieder geval aan de volgende criteria:
 - a. in voldoende mate bijdragen aan versterking van de omgevingsveiligheid;
 - b. in voldoende mate bijdragen aan het blijvend effect van de te realiseren versterking van de omgevingsveiligheid.
2. Per criterium zijn maximaal 2 punten te behalen. Een project moet minimaal 3 punten halen om in aanmerking te komen voor subsidie.
3. De beschrijving van de criteria en de wijze van toekenning van punten is opgenomen in bijlage 1 bij deze regeling.

COLOFON

Titel: Advies Speerpunten SVO regeling
Opdrachtgever: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Opdrachtnemer: SPPS Consultants BV
Datum: Oktober 2021

Breda